

MODEL SZKOLENIOWY DLA OSÓB STUDIUJĄCYCH

MAPOWANIE NIERÓWNOŚCI ZA POMOCĄ NARZĘDZIA
RELIEF MAPS: INTERSEKCYJALNOŚĆ W DZIAŁANIU

Nazwa projektu InterHEd. Intersectionality in Higher Education [InterHEd. Intersekcjonalność w szkolnictwie wyższym]

Kod projektu 2023-1-ES01-KA220-HED-000160620

Finansowanie Współfinansowane przez program Erasmus+ KA220 w zakresie szkolnictwa wyższego

Lider rezultatu Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

Współpraca Technische Universität Dortmund, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Rok wydania 2026

Niniejszy rezultat jest częścią projektu InterHEd, realizowanego w ramach programu Erasmus+, którego celem jest wspieranie tworzenia bardziej inkluzywnych i różnorodnych instytucji szkolnictwa wyższego poprzez upowszechnianie podejścia intersekcjonalnego w dydaktyce akademickiej. Niniejszy Model szkoleniowy został opracowany w ramach Pakietu Roboczego 3 (WP3): Wzajemne uczenie się i podnoszenie świadomości, którego celem jest wypracowanie możliwej do wykorzystania w różnych kontekstach wiedzy wspierającej rozwój kompetencji pedagogicznych oraz zasobów dydaktycznych służących uwzględnianiu perspektywy intersekcjonalnej w nauczaniu w szkolnictwie wyższym.

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla wyłącznie poglądy jej autorek, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.

Niniejszy utwór jest udostępniany na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0). Aby zapoznać się z warunkami licencji, odwiedź stronę: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Konsorcjum

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC)

Gloria García-Romeral (PI, Koordynatorka projektu)

Technische Universität Dortmund

Liudvika Leisyte (PI)

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Marta Warat (PI)

Co-funded by
the European Union

InterHEd. Intersectionality in Higher Education

in : /interhed

✉ : gloria.garciaromeral@uvic.cat

Spis treści

1. CEL MODELU SZKOLENIOWEGO	4
2. DIAGNOZA POTRZEB	5
3. CELE SZKOLENIA	6
4. PROGRAM SZKOLENIA	7
5. MATERIAŁY I PRZYGOTOWANIE	8
6. STRUKTURA SZKOLENIA I METODY DYDAKTYCZNE	9
7. LITERATURA	14
8. OCENA I EWALUACJA SZKOLENIA.....	17
9. ANEKS: RELIEF MAPS - KATEGORIE.....	22

1. CEL MODELU SZKOLENIOWEGO

W ostatnich dekadach dostęp do szkolnictwa wyższego w Europie znacząco się zwiększył, co sprawiło, że uniwersytety stały się coraz bardziej zróżnicowane pod względem pochodzenia, tożsamości i doświadczeń osób studiujących. Większa różnorodność nie przełożyła się jednak automatycznie na bardziej równościowe doświadczenia edukacyjne. Choć instytucje szkolnictwa wyższego często postrzegane są jako przestrzenie neutralne, nadal reprodukują strukturalne nierówności, które kształtują możliwości, uczestnictwo, poczucie przynależności oraz ścieżki edukacyjne.

W tym kontekście intersekcjonalność stanowi cenną ramę teoretyczną i metodologiczną pozwalającą zrozumieć, w jaki sposób wielorakie pozycje społeczne oraz systemy władzy wzajemnie na siebie oddziałują, tworząc kontekstowo specyficzne doświadczenia przywileju, dyskryminacji i wykluczenia. Zamiast ujmować nierówności jako odrębne lub sumujące się zjawiska, intersekcjonalność analizuje, w jaki sposób takie wymiary jak płeć, rasa, pochodzenie etniczne, klasa społeczna, niepełnosprawność, seksualność czy wiek krzyżują się w określonych kontekstach instytucjonalnych i społecznych. Choć intersekcjonalność staje się coraz bardziej widoczna w badaniach i politykach publicznych, wciąż rzadko jest ona systematycznie włączana do procesów nauczania i uczenia się w szkolnictwie wyższym.

Projekt **InterHEd (Intersectionality in Higher Education)** odpowiada na tę potrzebę poprzez wspieranie włączania perspektywy intersekcjonalnej do dydaktyki akademickiej poprzez badania, współpracę instytucjonalną oraz rozwój praktycznych zasobów edukacyjnych. Jednym z jego kluczowych rezultatów są **modele szkoleniowe, zaprojektowane z myślą o łączeniu teorii z praktyką poprzez dostarczanie ustrukturyzowanych doświadczeń edukacyjnych, które wspierają krytyczną refleksję oraz praktyczne zastosowanie intersekcjonalności.**

Biorąc pod uwagę, że konteksty edukacyjne różnią się między instytucjami, dyscyplinami i krajami, **modele szkoleniowe** te **zostały pomyślane jako elastyczne i adaptowalne ramy pedagogiczne**, a nie jako sztywne scenariusze zajęć. W związku z tym **osoby prowadzące zachęca się do dostosowywania aktywności, przykładów i materiałów do własnego kontekstu**, tak aby szkolenie pozostawało adekwatne do realiów i potrzeb osób studiujących, przy jednoczesnym zachowaniu podstawowych zasad podejścia intersekcjonalnego.

2. DIAGNOZA POTRZEB

Szkolenie rozumiane jest jako ustrukturyzowany proces uczenia się, zaprojektowany w celu rozwijania wiedzy, umiejętności oraz krytycznych kompetencji osób w toku spójnego programu kształcenia. W odróżnieniu od warsztatu, który zazwyczaj koncentruje się na konkretnej aktywności lub ćwiczeniu opartym na doświadczeniu, szkolenie łączy wprowadzenie teoretyczne, moderowaną refleksję oraz praktyczne zastosowanie, aby wspierać pogłębione uczenie się.

Wyniki warsztatów studenckich przeprowadzonych w ramach projektu InterHEd wskazały środowiska uczenia się jako kluczowy obszar refleksji i działania na rzecz rozwijania podejścia intersekcyjnego w nauczaniu w szkolnictwie wyższym. W oparciu o te ustalenia, niniejszy model szkoleniowy koncentruje się na analizie tego, w jaki sposób osoby studiujące doświadczają środowisk uczenia się jako przestrzeni inkluzji, wykluczenia, uczestnictwa i przynależności. Jako przestrzenie, w których osoby studiujące spędzają znaczną część swojego codziennego życia, środowiska uczenia się nie są neutralne. Są one raczej kształtowane przez relacje władzy oraz praktyki instytucjonalne, które mogą reprodukować, wzmacniać lub podważać istniejące nierówności. Dlatego stanowią szczególnie istotny kontekst dla rozwijania świadomości własnej pozycji społecznej wśród osób studiujących z perspektywy intersekcyjnej oraz dla zachęcania do krytycznej refleksji nad tym, w jaki sposób środowiska edukacyjne mogą stawać się bardziej inkluzywne i sprawiedliwe.

Model szkoleniowy, zaprojektowany z myślą o możliwości dostosowania go do różnorodnych kontekstów szkolnictwa wyższego, zachęca osoby studiujące do krytycznej refleksji nad tym, w jaki sposób przecinające się pozycje społeczne kształtują doświadczenia uczenia się, uczestnictwa i przynależności. W ten sposób wspiera je w rozpoznawaniu i kwestionowaniu nierówności występujących w ich własnych środowiskach edukacyjnych, jednocześnie wzmacniając świadomość roli, jaką intersekcyjność może odgrywać w promowaniu bardziej inkluzywnych, równościowych i społecznie sprawiedliwych uniwersytetów.

Warsztaty z osobami studiującymi pozwoliły również zidentyfikować **konkretne potrzeby edukacyjne, na które niniejszy model szkoleniowy ma odpowiadać:**

- Pogłębienie rozumienia intersekcyjności przez osoby studiujące poprzez uczenie się oparte na doświadczeniu.

- Rozwijanie świadomości osób studiujących na temat tego, w jaki sposób ich pozycje społeczne i przeżycia kształtują ich doświadczenia edukacyjne z perspektywy intersekcjonalnej.
- Wspieranie upowszechniania wiedzy i zasobów edukacyjnych współtworzonych w ramach projektu InterHEd wśród osób studiujących oraz instytucji szkolnictwa wyższego spoza konsorcjum projektowego, tak aby model szkoleniowy mógł być dostosowywany i wdrażany w różnorodnych kontekstach edukacyjnych.

3. CELE SZKOLENIA

Po zakończeniu szkolenia osoby uczestniczące będą potrafiły:

- Rozwinąć **podstawowe rozumienie intersekcjonalności** oraz jej znaczenie dla codziennych doświadczeń w szkolnictwie wyższym.
- **Poddać refleksji własne tożsamości, pozycje społeczne i doświadczenia edukacyjne** z perspektywy intersekcjonalnej.
- Rozpoznawać, w jaki sposób różne **wymiary społeczne mogą wpływać na możliwości, bariery oraz doświadczenia** przynależności w instytucjach szkolnictwa wyższego.
- Poddać refleksji i **analizować własne doświadczenia edukacyjne z wykorzystaniem metodologii i narzędzia Relief Maps**, rozwijając intersekcjonalne spojrzenie na swoje doświadczenia uczenia się.
- Wskazywać **sposoby wspierania bardziej inkluzywnych i równościowych środowisk uczenia się**.

4. PROGRAM SZKOLENIA

Niniejszy model szkoleniowy został zaprojektowany jako elastyczne, 3-godzinne szkolenie stacjonarne dla osób studiujących w szkolnictwie wyższym (na studiach pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia), łączące teoretyczne wprowadzenie do intersekcjonalności z działaniami opartymi na uczeniu się przez doświadczenie, skoncentrowanymi na własnych doświadczeniach edukacyjnych osób uczestniczących. Jest przeznaczony dla grup liczących około 20–30 osób studiujących i może być prowadzony przez jedną lub dwie osoby trenerskie posiadające podstawową wiedzę na temat intersekcjonalności oraz metodologii partycypacyjnego uczenia się. Choć szkolenie zostało zaprojektowane jako szkolenie stacjonarne, aby wspierać dialog, wspólną refleksję i pracę zespołową z wykorzystaniem metodologii Relief Maps, w razie potrzeby może zostać dostosowane do formuły online lub mieszanej. Proponowana struktura wyznacza wspólne ramy pedagogiczne, jednak osoby prowadzące zachęca się do dostosowywania treści, przykładów, czasu trwania oraz aktywności do specyfiki własnego kontekstu instytucjonalnego, dyscyplinarnego i kulturowego, aby zwiększyć adekwatność i skuteczność szkolenia.

Pierwsza część szkolenia wprowadza podstawowe pojęcia związane z intersekcjonalnością oraz przybliża ich zastosowanie w szkolnictwie wyższym, odwołując się do wiedzy i zasobów edukacyjnych opracowanych w ramach projektu InterHEd. Obejmują one **Od refleksji do działania: narzędziownik InterHEd do wprowadzania intersekcjonalności w nauczaniu w szkolnictwie wyższym**, który dostarcza praktycznych wskazówek dotyczących stosowania intersekcjonalności w programach kształcenia, metodach nauczania i środowiskach uczenia się; **Raport o innowacyjnych metodach nauczania**, który przedstawia podejścia pedagogiczne do integrowania intersekcjonalności z nauczaniem w szkolnictwie wyższym; oraz **Obiecujące praktyki. Raport**, prezentujący przykłady inicjatyw intersekcjonalnych i praktyk edukacyjnych wdrażanych w różnych kontekstach szkolnictwa wyższego. Osoby prowadzące zachęca się do korzystania z tych zasobów w celu przygotowania i kontekstualizacji szkolenia. **Wszystkie publikacje InterHEd są dostępne tutaj.**

Druga część koncentruje się na uczeniu się przez doświadczenie z wykorzystaniem metodologii Relief Maps, zapraszając osoby studiujące do krytycznej refleksji nad

własną pozycyjnością oraz do analizy tego, w jaki sposób przecinające się pozycje społeczne kształtują ich doświadczenia uczenia się, uczestnictwa i przynależności na uniwersytecie. Szkolenie skupia się w szczególności na środowiskach uczenia się, ponieważ są to przestrzenie, w których osoby studiujące spędzają znaczną część swojego codziennego życia. Zamiast być neutralnymi miejscami, środowiska uczenia się są kształtowane przez relacje władzy i praktyki instytucjonalne, które mogą reprodukcować, wzmacniać lub podważać istniejące nierówności. Refleksja nad tymi przestrzeniami z perspektywy intersekcyjnej pozwala osobom studiującym lepiej zrozumieć, w jaki sposób doświadczenia inkluzji, wykluczenia, przywileju i dyskryminacji są wytwarzane i odtwarzane w szkolnictwie wyższym.

5. MATERIAŁY I PRZYGOTOWANIE

Aby ułatwić realizację tego szkolenia, osoby prowadzące zachęca się do wcześniejszego przygotowania następujących materiałów i zasobów:

1. Komputery i dostęp do Internetu

Platforma **ReliefMaps+** została zaprojektowana do pracy na laptopie lub komputerze stacjonarnym. Zaleca się zatem, aby szkolenie odbywało się w sali komputerowej albo w przestrzeni edukacyjnej, w której osoby uczestniczące mogą korzystać z własnych laptopów z dostępem do Internetu. Wykonywanie ćwiczenia na tabletach lub smartfonach nie jest zalecane, ponieważ urządzenia te mogą ograniczać funkcjonalność platformy oraz ogólne doświadczenie uczenia się.

2. Zasoby teoretyczne dotyczące intersekcyjności

Do przygotowania wprowadzenia teoretycznego osoby prowadzące zachęca się do wykorzystania **rozdziału 4 Narzędziownika InterHEd** (zob. rozdział 7. Literatura. Publikacje i zasoby InterHEd), który przedstawia podstawy teoretyczne oraz kluczowe pojęcia potrzebne do wprowadzenia intersekcyjności w szkolnictwie wyższym, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk uczenia się jako przestrzeni, w których nierówności są doświadczane, reprodukowane i mogą być przekształcane.

3. Przykładowe kategorie do narzędzia i metodologii Relief Maps

Rozdział **9: Aneks** zawiera zestaw przykładowych kategorii opracowanych na podstawie doświadczeń zebranych podczas warsztatów studenckich

przeprowadzonych na Universitat de Vic–Universitat Central de Catalunya w ramach projektu InterHEd. Kategorie te odzwierciedlają ten konkretny kontekst instytucjonalny i kulturowy i mają służyć jako inspiracja, a nie jako stały zestaw kategorii. Osoby prowadzące zachęca się do ich dostosowywania, modyfikowania lub zastępowania zgodnie z realiami, priorytetami i środowiskami uczenia się własnej instytucji szkolnictwa wyższego.

6. STRUKTURA SZKOLENIA I METODY DYDAKTYCZNE

Poniższa tabela przedstawia proponowaną strukturę realizacji szkolenia, w tym rekomendowany czas trwania każdej części oraz przegląd głównych treści. Stanowi ona praktyczny przewodnik dla osób prowadzących szkolenie i może być dostosowywana do konkretnych potrzeb, charakterystyki oraz ograniczeń czasowych różnych kontekstów szkolnictwa wyższego, przy jednoczesnym zachowaniu ogólnych celów szkolenia.

Czas	Treść
15'	Powitanie i wprowadzenie do szkolenia. Powitaj osoby uczestniczące i przedstaw cele szkolenia. Krótko zaprezentuj projekt InterHEd oraz jego cel, jakim jest włączanie intersekcyjności do głównego nurtu szkolnictwa wyższego poprzez badania, nauczanie i zmianę instytucjonalną. Ustanów bezpieczną i pełną szacunku przestrzeń uczenia się, uzgadniając podstawowe zasady uczestnictwa, dialogu i poufności. Tam, gdzie jest to zasadne, poinformuj osoby uczestniczące o celu i przebiegu szkolenia oraz zadбай o uzyskanie ich świadomej zgody, zgodnie z procedurami i wymogami etycznymi obowiązującymi w danej instytucji. Sposób realizacji tego procesu może się różnić w zależności od tego, czy szkolenie odbywa się w ramach regularnych zajęć dydaktycznych, czy stanowi odrębną formę aktywności edukacyjnej.
45'	Wprowadzenie do intersekcyjności w szkolnictwie wyższym. Pierwsza część szkolenia poświęcona jest wprowadzeniu do intersekcyjności oraz prezentacji rezultatów projektu. Ma ona na

celu poszerzenie wiedzy osób studiujących zarówno o samym pojęciu teoretycznym, jak i o narzędziach przydatnych w ich dalszej edukacji i przyszłej pracy zawodowej.

Przedstaw intersekcjonalność jako ramę teoretyczną i metodologiczną służącą rozumieniu tego, w jaki sposób wielorakie pozycje społeczne, takie jak płeć, klasa społeczna, pochodzenie etniczne, wiek czy niepełnosprawność, wzajemnie na siebie oddziałują, kształtując doświadczenia przywileju, dyskryminacji i nierówności. Do teoretycznego wyjaśnienia intersekcjonalności wykorzystaj **rozdział 3 Narzędziownika InterHEd** jako główne odniesienie (zob. rozdział 7. Literatura. Publikacje i zasoby InterHEd). Podkreśl, że intersekcjonalność nie jest addytywnym podejściem do nierówności. Koncentruje się raczej na tym, jak różne kategorie społeczne i systemy władzy przecinają się w określonych kontekstach, tworząc unikalne doświadczenia inkluzji i wykluczenia, przywileju i marginalizacji, których nie da się wyjaśnić poprzez analizę każdej kategorii osobno.

Ponieważ intersekcjonalność może być nowym pojęciem dla wielu osób uczestniczących, zaprosz osoby studiujące do dyskusji i refleksji nad ich początkowym rozumieniem nierówności, przywileju i dyskryminacji przed wprowadzeniem ram teoretycznych oraz po nim. Osoby prowadzące mogą wspierać dialog poprzez otwarte pytania, krótkie przykłady lub sytuacje z życia codziennego, które pomagają osobom uczestniczącym powiązać tę koncepcję z własnymi doświadczeniami i rozpoznać jej znaczenie w szkolnictwie wyższym. Omów, w jaki sposób te przecinające się dynamiki kształtują doświadczenia uczenia się, uczestnictwa i przynależności osób studiujących w szkolnictwie wyższym.

Odwołując się do ustaleń z warsztatów studenckich InterHEd oraz rozdziału 4 **Narzędziownika InterHEd**, który przedstawia podstawy teoretyczne i kluczowe pojęcia potrzebne do wprowadzenia intersekcjonalności w szkolnictwie wyższym, przedstaw **środowiska uczenia się** jako różne przestrzenie fizyczne, cyfrowe i społeczne, w których odbywa się uczenie. „Obejmuje to formalne przestrzenie,

takie jak sale wykładowe czy platformy online, ale także przestrzenie nieformalne, takie jak miejsca do wspólnej pracy czy przestrzenie wspólne, które również stanowią część doświadczenia studenckiego” (García-Romeral i García-Castillo, 2026: 36). Zachęć osoby studiujące do powiązania pojęć teoretycznych z własnymi doświadczeniami edukacyjnymi poprzez krótkie pytania refleksyjne i dyskusję.

- 15' **Zasoby edukacyjne InterHEd.** Przedstaw zasoby edukacyjne opracowane w ramach projektu InterHEd, w tym **Obiecujące praktyki. Raport, Raport o innowacyjnych metodach nauczania** oraz **Narzędziownik InterHEd** (zob. odniesienia poniżej). Wyjaśnij, w jaki sposób zasoby te mogą wspierać osoby studiujące oraz instytucje szkolnictwa wyższego w dalszym poznawaniu i stosowaniu intersekcjonalności poza sesją szkoleniową.

- 15' **Przerwa**

- 45' **Intersekcjonalność w działaniu: Relief Maps.** W drugiej części szkolenia osoby studiujące będą miały okazję zastanowić się nad własną pozycją społeczną oraz związanymi z nią doświadczeniami przywileju i dyskryminacji. W tym celu wykorzystają **Relief Maps (Mapy Doświadczeń Przeżytych) – wizualne i metodologiczne narzędzie** opracowane przez badaczkę Marię Rodó-Zárate (2014). Zakorzeniona w perspektywie intersekcjonalnej metodologia Relief Maps umożliwia osobom uczestniczącym analizę tego, w jaki sposób pozycje społeczne, miejsca i emocje wzajemnie na siebie oddziałują, kształtując doświadczenia przywileju, wykluczenia i przynależności w różnych kontekstach. W tym szkoleniu ćwiczenie koncentruje się szczególnie na doświadczeniach osób studiujących w środowiskach uczenia się w szkolnictwie wyższym.

Przedstaw Relief Maps jako metodologię służącą systematycznej analizie przeżytych doświadczeń poprzez trzy powiązane ze sobą wymiary: społeczny (np. płeć, klasa społeczna, status ekonomiczny, pochodzenie etniczne i wiek), geograficzny (różne miejsca składające się na codzienne życie edukacyjne) oraz psychologiczny (emocje związane z tymi doświadczeniami). Wizualizacja tego, jak te wymiary się przecinają, wspiera osoby uczestniczące w krytycznej refleksji nad

sposobami, w jakie nierówności są doświadczane, negocjowane i potencjalnie przekształcane w szkolnictwie wyższym.

Narzędzie Relief Maps zostało opracowane na gruncie badań akademickich, przede wszystkim w ramach geografii feministycznej wykorzystującej perspektywę intersekcyjną. Proponowany model może być jednak użyteczny w kursach realizowanych w szkolnictwie wyższym (Baylina i Rodó-Zárate, 2016) oraz w wielu innych dziedzinach, ponieważ problematyka nierówności społecznych, emocji i miejsca ma charakter przekrojowy. Choć jego podstawy teoretyczne wywodzą się ze studiów genderowych, może być wykorzystywany w odniesieniu do takich tematów jak homofobia, islamofobia, klasizm, ageizm, rasizm, ksenofobia, ableizm, narodowość i inne. Możliwe obszary zastosowania obejmują nauki społeczne, edukację zdrowotną, nauki o sporcie, pedagogikę, doradztwo oraz zarządzanie firmą lub organizacją.

Wyjaśnij, że obecny projekt szkolenia koncentruje się na analizie środowisk uczenia się. **Zestaw przykładowych kategorii, opracowanych jako inspiracja i przeznaczonych do dostosowania do różnych kontekstów szkolnictwa wyższego, znajduje się w rozdziale 9: Aneks.** Zaproś osoby studiujące do stworzenia własnych indywidualnych Relief Maps, zachęcając je do refleksji nad tym, w jaki sposób doświadczają różnych środowisk uczenia się w szkolnictwie wyższym.

- 15' **Dyskusja w małych grupach.** Zaproś osoby uczestniczące do dobrowolnego podzielenia się refleksjami z ćwiczenia Relief Maps w małych grupach. Moderuj dyskusję wokół wspólnych doświadczeń i pojawiających się różnic, zachęcając do zastanowienia się, w jaki sposób perspektywa intersekcyjna pomaga lepiej zrozumieć doświadczenia inkluzji, wykluczenia i poczucia przynależności w szkolnictwie wyższym. Przypomnij, że każda osoba sama decyduje o tym, czym chce się podzielić z grupą.

- 15' **Wspólna refleksja i podsumowanie.** Na zakończenie zaproś osoby uczestniczące do wspólnej refleksji nad najważniejszymi wnioskami

z ćwiczenia. Porozmawiajcie o tym, jak świadomość własnej pozycji społecznej i podejście intersekcyjne mogą pomagać w budowaniu bardziej inkluzywnego środowiska akademickiego. Podkreśl, że celem aktywności nie jest kategoryzowanie osób, lecz krytyczne spojrzenie na to, w jaki sposób różne aspekty tożsamości i doświadczeń wpływają na poczucie przynależności, inkluzję i wykluczenie w szkolnictwie wyższym.

- 15' **Ewaluacja i zakończenie.** Poproś osoby uczestniczące o wypełnienie ankiety ewaluacyjnej (zob. poniżej), a następnie zakończ szkolenie krótkim podsumowaniem najważniejszych wniosków. Zachęć osoby studiujące do dalszego korzystania z zasobów InterHEd i platformy ReliefMaps+, które mogą wspierać refleksję nad różnymi doświadczeniami związanymi z inkluzją, przynależnością i nierównościami, również poza kontekstem omawianym podczas szkolenia.

7. LITERATURA

LITERATURA OGÓLNA

Ahmed, Sara. (2012). *On being included: Racism and diversity in institutional life*. Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822395324>

Ahmed, Sara K. (2018). *Being the change: Lessons and strategies to teach social comprehension*. Heinemann.

Battiste, Marie. (2013). *Decolonizing education: Nourishing the learning spirit*. Purich Publishing.

Baylina, Mireia, & Rodó-Zárate, Maria. (2016). *New visual methods for teaching intersectionality from a spatial perspective in a geography and gender course*. *Journal of Geography in Higher Education*, 40(4), 608–620. <https://doi.org/10.1080/03098265.2016.1218828>

Collins, Patricia Hill. (2000). *Black feminist thought: Knowledge, consciousness, and the politics of empowerment* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203900055>

Collins, Patricia Hill. (2019). *Intersectionality as critical social theory*. Duke University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv11hpkdj>

Crenshaw, Kimberlé. (1989). *Demarginalizing the intersection of race and sex: A Black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory, and antiracist politics*. *University of Chicago Legal Forum*, 1989(1), 139–167. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1005624>

Crenshaw, Kimberlé. (1991). *Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color*. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241–1299. <https://doi.org/10.2307/1229039>

Le Grange, Lesley. (2020). *Decolonising the university curriculum: The what, why and how*. In Jan McArthur & Tavis D. Jules (Eds.), *Transnational education and curriculum studies* (pp. 18–35). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351061629-14>

Łuczaj, Kamil. (2022). *Social class as a blessing in disguise? Beyond the deficit model in working-class and higher education studies. British Journal of Sociology of Education*, 44(5), 789–805. <https://doi.org/10.1108/edi-02-2022-0040>

Rodó de Zárata, Maria. (2014). *Developing geographies of intersectionality with Relief Maps: Reflections from youth research in Manresa, Catalonia. Gender, Place & Culture*, 21(8), 925–944. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2013.817974>

Rodó-Zárata, Maria. (n.d.). ReliefMaps+: A Digital Platform for Mapping Lived Experience from an Intersectional Perspective. Universitat Pompeu Fabra. Retrieved July 3, 2026, from <https://reliefmaps.upf.edu/>

Widido, Kaesang. (2023). *From awareness to action: Enhancing equity and inclusion in classrooms through culturally responsive teaching. Social Science Chronicle*, 3(1). <https://doi.org/10.56106/ssc.2023.005>

PUBLIKACJE I ZASOBY INTERHED

García-Romeral, Gloria, & Garcia-Castillo, Marina. (2025). *From reflection to action: The InterHEd Toolkit for Introducing Intersectionality in Higher Education Teaching.* Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya. https://repositori.uvic-ucc.cat/bitstream/handle/10854/180871/artconlli_a2026_garcia_romeral_gloria_from_reflection_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

García-Romeral, Gloria, Garcia-Castillo, Marina, & González-Ruiz, Lorena. (2025). *Innovative teaching methods: Report on pedagogical tools for integrating intersectionality into higher education teaching.* Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya. <https://mon.uvic.cat/interhed/files/2025/09/Innovative-Teaching-Methods-Report-EN.pdf>

García-Romeral, Gloria, Garcia-Castillo, Marina, & González-Ruiz, Lorena. (2026). *From legislative mandates to student demands: Institutionalising intersectionality in Spanish universities. Social Inclusion*, 14. <https://doi.org/10.17645/si.11641>

Leišytė, Liudvika, Deem, Rosemary, & Tzanakou, Charikleia. (2021). *Inclusive universities in a globalized world. Social Inclusion*, 9(3), 1–5. <https://doi.org/10.17645/si.v9i3.4632>

Mergner, Julia, Pekşen, Sude, & Leišytė, Liudvika. (2025). *Intersectionality at German universities: Empowering teaching staff as change agents with higher education didactic workshops. Social Inclusion*, 14. <https://doi.org/10.17645/si.9829>

Warat, Marta, Michcik, Julia, & Migalska, Aleksandra. (2025). *Intersectionality in Higher Education: Promising Practices in Teaching*. Uniwersytet Jagielloński. <https://mon.uvic.cat/interhed/files/2025/09/PROMISING-PRACTICES-EN.pdf>

8. OCENA I EWALUACJA SZKOLENIA

Ocena skuteczności szkolenia w realizacji założonych celów uczenia się jest istotnym elementem procesu dydaktycznego. Pozwala określić stopień osiągnięcia zakładanych rezultatów oraz zidentyfikować obszary wymagające doskonalenia. Poniżej przedstawiono propozycję kwestionariusza ewaluacyjnego, którą należy dostosować do specyfiki danego kontekstu.

Blok 1. Dane społeczno-demograficzne

1. Jak długo studiujesz? Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.
 - ☐ Rok lub krócej
 - ☐ Więcej niż rok, ale mniej niż 3 lata
 - ☐ Więcej niż 3 lata, ale mniej niż 5 lat
 - ☐ Więcej niż 5 lat
2. Na jakim stopniu studiów obecnie jesteś? Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź – odnieś się do kierunku, który uznajesz za główny, jeśli studiujesz kilka kierunków.
 - ☐ Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
 - ☐ Studia drugiego stopnia (magisterskie)
 - ☐ Jednolite studia magisterskie
 - ☐ Studia doktoranckie / szkoła doktorska
3. Na którym roku studiów jesteś? Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź. Jeśli studiujesz na więcej niż jednym kierunku, proszę odnieś to do kierunku, który uznajesz za główny, jeśli studiujesz kilka kierunków.
 - ☐ 1
 - ☐ 2
 - ☐ 3
 - ☐ 4
 - ☐ 5

4. Która z poniższych opcji najlepiej Cię opisuje?

- ☐ Kobieta
- ☐ Mężczyzna
- ☐ Osoba niebinarna
- ☐ Wolę nie odpowiadać
- ☐ Inna odpowiedź

5. Ile masz lat?

- ☐ Poniżej 18 lat
- ☐ 18–24 lata
- ☐ 25–34 lata
- ☐ Powyżej 34 lat

6. Czy posiadasz jakieś cechy lub doświadczenia (np. związane z wiekiem, pochodzeniem etnicznym, językiem, klasą społeczną, niepełnosprawnością, orientacją seksualną), które — Twoim zdaniem — wpływają na Twoje studiowanie?

- ☐ Tak
- ☐ Nie
- ☐ Wolę nie odpowiadać

7. *(Jeśli tak)* Proszę krótko opisać: _____

Blok 2. Wcześniejsza wiedza

8. Czy przed szkoleniem spotkałeś się kiedykolwiek z pojęciem intersekcjonalności?

- ☐ Tak

- ☐ Nie
- ☐ Nie jestem pewnx / Nie wiem

9. Jak oceniasz swój wcześniejszy poziom wiedzy na temat intersekcjonalności?

- ☐ Bardzo niski
- ☐ Niski
- ☐ Ani niski, ani wysoki
- ☐ Wysoki
- ☐ Bardzo wysoki

10. Czy kiedykolwiek przed szkoleniem uczestniczyłeś w warsztacie lub zajęciach, podczas których omawiano lub prezentowano zagadnienie intersekcjonalności?

- ☐ Tak
- ☐ Nie
- ☐ Nie wiem

Blok 3. Ogólna ocena szkolenia

Proszę ocenić każde stwierdzenie na skali od 1 do 5

1 = Zdecydowanie się nie zgadzam | 2 = Raczej się nie zgadzam | 3 = Ani się zgadzam, ani nie zgadzam | 4 = Raczej się zgadzam | 5 = Zdecydowanie się zgadzam

Satysfakcja:

- Ogólnie jestem zadowolonyx ze szkolenia.
- Szkolenie odpowiadało na moje potrzeby i oczekiwania.
- Jestem zadowolonyx z pracy osoby prowadzącej szkolenie.

Udział i zaangażowanie:

- Miałxm wystarczająco dużo możliwości aktywnego udziału w szkoleniu i dzielenia się doświadczeniami.
- Czułxm się swobodnie, dzieląc się swoimi opiniami i doświadczeniami podczas szkolenia.

Jasność treści:

- Materiały i wyjaśnienia były jasne i łatwe do zrozumienia.

Organizacja:

- Struktura i sposób organizacji szkolenia były efektywne.

Czas trwania:

- Czas trwania poszczególnych części szkolenia był odpowiedni.

Praktyczna użyteczność:

- Szkolenie pomogło mi lepiej zrozumieć własny proces studiowania z perspektywy intersekcjonalnej.

Zainteresowanie:

- Jestem zainteresowanx uwzględnianiem perspektywy intersekcjonalnej w codziennych praktykach uczenia się i studiowania.

Autorefleksja:

- Szkolenie skłoniło mnie do refleksji nad własnymi przywilejami oraz możliwymi doświadczenia dyskryminacji.

Uczenie się:

- Moje rozumienie pojęcia intersekcjonalności oraz możliwości jego zastosowania w szkolnictwie wyższym zwiększyło się.

Ogólna ocena:

- Ogólnie jestem zadowolonyx ze szkolenia.

Blok 4. Pytania otwarte

- Co najbardziej podobało Ci się podczas szkolenia? Proszę podać konkretne przykłady.
- Co najmniej podobało Ci się podczas szkolenia? Proszę podać konkretne przykłady.
- Jakie tematy lub obszary związane z treścią szkolenia chciałxbyś pogłębić bardziej?
- Czy masz dodatkowe uwagi lub sugestie dotyczące możliwości udoskonalenia szkolenia?

9. ANEKS: RELIEF MAPS - KATEGORIE

Przedstawione poniżej kategorie odnoszą się do różnych wymiarów środowisk uczenia się w szkolnictwie wyższym i mają wspierać osoby uczestniczące w refleksji nad tym, w jaki sposób przestrzenie te kształtują ich doświadczenia edukacyjne. Zostały one zaproponowane jako przykładowe kategorie analityczne, opracowane na podstawie doświadczeń zebranych podczas warsztatów studenckich przeprowadzonych na Universitat de Vic–Universitat Central de Catalunya w ramach projektu InterHEd. W tym sensie odzwierciedlają one specyfikę konkretnego kontekstu instytucjonalnego i kulturowego, dlatego należy traktować je jako inspirację, a nie zamknięty lub uniwersalny zestaw kategorii.

Osoby prowadzące szkolenie zachęca się do adaptowania, modyfikowania lub zastępowania tych kategorii tak, aby lepiej odpowiadały priorytetom, środowiskom uczenia się oraz kontekstom instytucjonalnym, w których realizowane jest szkolenie. Łącznie kategorie te pokazują typy doświadczeń, miejsc i dynamik społecznych, które mogą być analizowane z wykorzystaniem metodologii Relief Maps, a także możliwe wymiary, które można przedstawić na poszczególnych ośiach mapy. Osoby uczestniczące i prowadzące mogą tworzyć własne Relief Maps, korzystając z platformy cyfrowej ReliefMaps+: <https://reliefmaps.upf.edu/>

Kwestionariusz profilowy

1. Kierunek studiów

- Biologia — studia licencjackie
- Komunikacja — studia licencjackie
- Pedagogika społeczna — studia licencjackie
- Edukacja przedszkolna — studia licencjackie
- Edukacja wczesnoszkolna — studia licencjackie
- Inne
- Wolę nie odpowiadać

2. Rok studiów

- Pierwszy
- Drugi
- Trzeci

- Czwarty
- Piąty
- Inny
- Wolę nie odpowiadać

3. Płeć

- Kobieta
- Mężczyzna
- Osoba niebinarna
- Inne (proszę wpisz) _____
- Wolę nie odpowiadać

4. Orientacja seksualna

- Heteroseksualna
- Lesbijka
- Gej
- Biseksualna
- Aseksualna
- Inna
- Wolę nie odpowiadać

5. Wiek

- 17–19
- 20–24
- 25–29
- 30–34
- 35–39
- 40–44
- 45–49
- 50 lat lub więcej
- Wolę nie odpowiadać

6. Niepełnosprawność / stan zdrowia

- Brak

- Niepełnosprawność słuchu
- Niepełnosprawność intelektualna lub poznawcza
- Choroba przewlekła
- Niepełnosprawność ruchowa
- Neuroróżnorodność
- Trudności psychiczne / zdrowie psychiczne
- Niepełnosprawność wzroku
- Inne
- Wolę nie odpowiadać

7. Miejsce pochodzenia lub urodzenia

(Pełna lista uwzględniona zgodnie z wersją źródłową)

8. Obecne miejsce zamieszkania

- [Nazwa miasta w którym odbywa się szkolenie]
- Inne miasto
- Obszar wiejski
- Inne
- Wolę nie odpowiadać

9. Rasa / etniczność

- Biała
- Latynoska
- Maghrebska lub arabska
- Czarna
- Romska
- Południowoazjatycka
- Wschodnio- lub południowo-wschodnioazjatycka
- Inna
- Wolę nie odpowiadać

10. Religia / przekonania

- Agnostycyzm, ateizm lub brak wyznania
- Buddyzm

- Katolicyzm
- Duchowość
- Ewangelikalizm lub protestantyzm
- Hinduizm
- Islam
- Judaizm
- Sikhizm
- Taoizm
- Inne wyznanie chrześcijańskie
- Inna
- Wolę nie odpowiadać

11. Język główny

- Kataloński
- Hiszpański
- Angielski
- Arabski
- Aranejski
- Francuski
- Baskijski
- Galicyjski
- Włoski
- Mandaryński
- Urdu
- Inny
- Wolę nie odpowiadać

12. Klasa społeczna rodziny pochodzenia

- Klasa wyższa
- Wyższa klasa średnia
- Klasa średnia
- Niższa klasa średnia
- Klasa niższa
- Wolę nie odpowiadać

13. Trudności w wiązaniu końca z końcem

- Zawsze
- Często
- Sporadycznie
- Bardzo rzadko
- Nigdy
- Wolę nie odpowiadać

Relief Map:**Miejsca:**

- Domowa przestrzeń do nauki (sypialnia, biuro, przestrzeń wspólna, pokój itp.)
- Przestrzeń fizyczne (sala zajęciowa, sala gimnastyczna, laboratorium itp.)
- Przestrzeń wirtualne (wirtualna sala zajęciowa, fora, kampus wirtualny itp.)
- Miejsca realizacji praktyk zawodowych (szkoła, placówka opiekuńcza, zajęcia terenowe, instytucja publiczna, organizacja, firma prywatna itp.)
- Nieformalne przestrzenie kampusowe (korytarze, dziedziniec, przestrzenie społeczne itp.)
- Nieformalne przestrzenie wirtualne (grupy WhatsApp, media społecznościowe itp.)

Osie nierówności:

- Płeć / orientacja seksualna
- Wiek
- Pochodzenie / urosowienie / religia

- Zdrowie / (nie)pełnosprawność
- Klasa społeczna / sytuacja społeczno-ekonomiczna

Emocje:

- Akceptacja
- Złość
- Lęk
- Sprawczość / upodmiotowienie
- Strach
- Wolność
- Frustracja
- Poczucie winy
- Upokorzenie
- Niepewność / brak poczucia bezpieczeństwa
- Radość
- Samotność
- Zdenerwowanie
- Odrzucenie
- Smutek

- Poczucie bezpieczeństwa
- Wstyd
- Spokój
- Zmartwienie / niepokój

Klasyfikacja na podstawie własnego doświadczenia

- **Opresyjne**

Miejsca, w których doświadczasz dyskomfortu ze względu na jedną lub więcej tożsamości.

- **Ambiwalentne**

Miejsca, w których odczuwasz komfort ze względu na jedną tożsamość lub pozycję społeczną (np. wiekiem), ale dyskomfort w związku z inną (np. płcią). Jeśli Twoje odczucia wobec danego miejsca są sprzeczne, prawdopodobnie jest to miejsce ambiwalentne.

- **Neutralne**

Miejsca, w których nie doświadczasz dyskomfortu.

- **Dające wytchnienie**

Miejsca, w których czujesz się komfortowo; miejsca stanowiące dla Ciebie schronienie i dające poczucie ulgi.

- **Nie korzystam**

Nie korzystam z tego miejsca.

**Co-funded by
the European Union**

2023-1-ES01-KA220-HED-000160620

in /interhed

 mon.uvic.cat/interhed/